

Notitie zomertelling Ingekorven vleermuis Midden-Limburg 2017

Opdrachtgever: Provincie Limburg

Opgesteld door: Jasja Dekker & René Janssen

Datum: 13 november 2017

Foto omslag: met rood licht belichte ingekorven vleermuizen boven de koeien. Foto: René Janssen.

Verantwoording

De tellingen van Mariahoop en Lilbosch worden al jaren uitgevoerd door Jan Buys, Ludy Verheggen en Henk Heijligers, vrijwilligers van Natuurhistorisch Genootschap Limburg. De overige verblijven worden geteld door René Janssen & Jasja Dekker in opdracht van de Provincie Limburg, bijgestaan door voorgenoemde vrijwilligers. De tellingen gebeuren in het kader van het Netwerk Ecologische Monitoring van Zoogdiervereniging, CBS en het ministerie van EZ.

Inleiding

Sinds de ontdekking van de kraamverblijven van ingekorven vleermuizen in Lilbosch en Mariahoop worden de verblijven elke zomer geteld. In 2013 kwamen daar een aantal nieuw ontdekte verblijven bij¹. Omdat er bij maandelijks tellingen in 2013 in die nieuwe verblijven, en voordien ook al in Mariahoop grote veranderingen in aantallen dieren werden geconstateerd tussen juni- en juli, zijn in 2015 en 2016 alle bekende verblijven zowel in juni als in juli geteld. Na evaluatie van deze juintellingen is deze in 2017 niet uitgevoerd, omdat die geen nieuwe informatie meer zou toevoegen.

Methode

Alle bekende verblijfplaatsen zijn op 22 juli 2017 bezocht door een vaste groep ervaren tellers. Er wordt van de groep(en) in elk verblijf een foto genomen, en op de computer wordt van deze foto het aantal bepaald. Juveniele en adulte dieren worden apart geteld. Daarnaast worden melanistische dieren apart geteld, omdat deze niet aan de hand van een de kleur snuit niet op leeftijd zijn te brengen. De juveniele dieren hebben een (bijna) zwarte snuit die ze kenmerkend maken. Dieren waarvan de snuit niet te beoordelen waren, zijn als "indet" opgeschreven in de zin van: "leeftijd niet bepaald". In tabel 1 wordt een overzicht gegeven wie welke verblijven in 2017 hebben onderzocht en geteld. De fototellingen zijn gedaan Jan Buys en Ludy Verheggen. De verblijven Grevenbicht en Susterseel zijn door de woningeigenaren zelf gecontroleerd. Het betreft twee woonhuizen met een dakoversteek die zeer overzichtelijk zijn.

Tabel 1. Tellers.

	Telling 22 juli
Alle verblijven behalve onderstaande	Jan Buys, René Janssen, Johannes Regelink en Jasja Dekker
Mariahoop	Ludy Verheggen, Jan Buys, René Janssen, Johannes Regelink en Jasja Dekker
Einighausen	René Janssen, Jan Buys en Johannes Regelink

Ingekorven vleermuizen in holte van pen-gat verbinding in Waldfeucht. Het aantal getelde dieren is in deze situaties altijd een onderschatting van het aantal daadwerkelijke dieren in een dergelijke holte.

Foto: René Janssen

¹ Dekker, J.J.A., R. Janssen, T. Molenaar & J.R. Regelink, 2014. Populatieontwikkeling ingekorven vleermuizen in Midden-Limburg. Rapport RA12119-01, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer, Jasja Dekker Dierecologie, Arnhem & Bionet Natuuronderzoek, Stein.

Resultaten

De resultaten worden weergegeven in tabel 2. Daaronder worden enige bijzonderheden per telronde besproken. Er zijn geen aanwijzingen dat er andere soorten dan ingekorven vleermuizen in de groepen hingen. Wel werd wederom in Koningsbosch een dwergvleermuis op de zolder aangetroffen. Boven de bakkerij van Lilbosch werd een grijze grootoorvleermuis aangetroffen.

Tabel 2. Minimum aantal aangetroffen dieren per verblijf aan de hand van fototellingen.

Indet: leeftijd niet bepaald. ¹ Zie tekst Mariahoop

Locatie	adult	juveniel	melanist	indet	totaal
Stein	0				0
Einighausen	11	10			21
Dieteren	128				128
Waldfeucht - Brabantstrasse	84	46	6		136
Waldfeucht - Rochusstrasse	0				0
St.-Odiliënberg	79	67	3		149
Susteren	34	31	2		67
Lilbosch - Kerkzolder	46	36	3		85
Lilbosch - Klooster	1				1
Lilbosch - Koestal	88	46	2		136
Lilbosch - Boven de bakkerij	0		1		1
Sint Joost – Heerdstraat	0				0
Koningsbosch	1				1
Munnichsbosch	1				1
Mariahoop ¹	414				414
Susterseel	0				0
Grevenbicht	0				0
Totaal					1140

Hieronder worden enkele opvallende zaken uitgelicht:

- Lage aantallen Lilbosch

De aantallen in abdij Lilbosch zijn ook dit jaar lager dan voor 2012 het geval was, maar wel hoger dan in 2015 en 2016). De dieren zitten net als in 2015 en 2016 voornamelijk boven de oude koestallen in het boerderij-deel van de Abdij. De dieren zijn hier zeer “vliegerig”, gedrag dat bij andere verblijfplaatsen niet wordt waargenomen. Hierdoor is de telling mogelijk een onderschatting van het werkelijke aantal aangetroffen dieren.

- Groot aandeel Mariahoop

Mariahoop heeft ook dit jaar net als in 2012, 2013, 2015 en 2016 het grootste deel van de getelde Midden-Limburgse dieren gehuisvest. In 2014 werden iets meer dieren in Lilbosch geteld dan in Mariahoop.

- Dieren blijven terugkomen bij stal in Dieteren

In 2012 en 2013 was een stal in Dieteren een belangrijke, nieuw ontdekte verblijfplaats. In 2014 en 2015 waren er geen ingekorven vleermuizen aanwezig, maar in 2016 waren ze wel aanwezig en ook dit jaar werden ze weer geteld. In overleg met de eigenaar van de stal zijn we terughoudend geweest met het gebruik van licht bij de telling: er werd geteld aan de hand van een foto gemaakt met rode zaklantaarn in plaats van met flitser vanaf de zijkant en niet vanaf, zoals gebruikelijk, vanaf de onderkant. Hierdoor is het aantal getelde dieren hier waarschijnlijk een onderschatting.

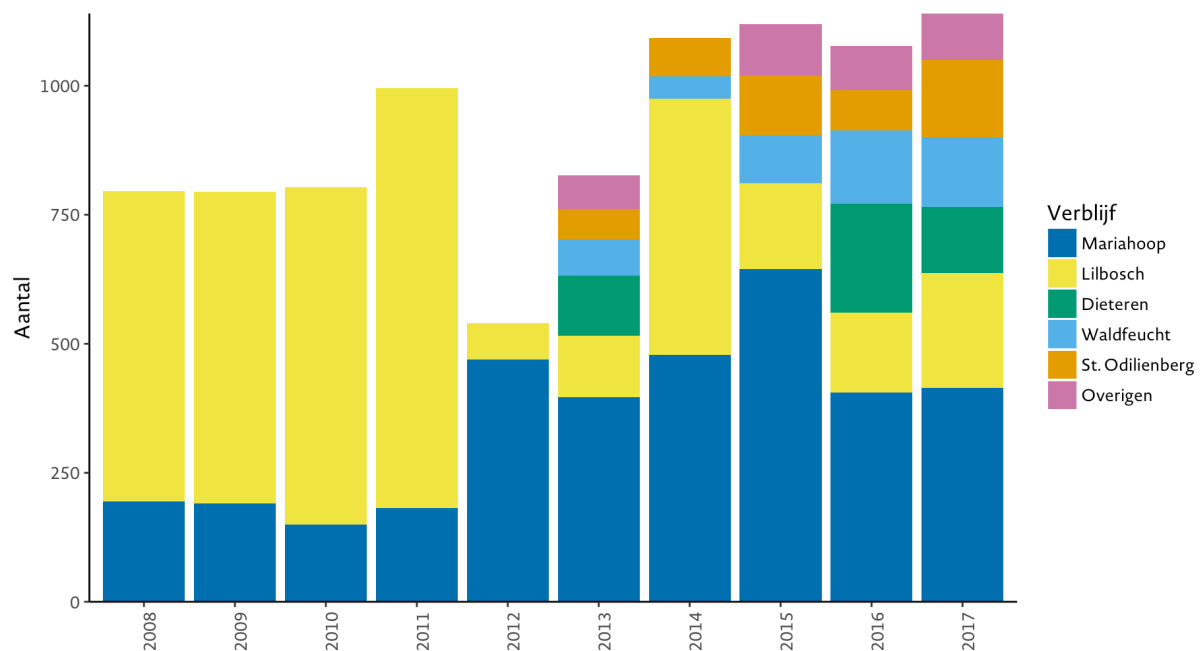
- Waldfeucht(D)

Ook dit jaar was het aantal dieren in het verblijf aan de Brabantstrasse in Waldfeucht, net over de grens in Duitsland gelegen, relatief hoog. Het getelde aantal is waarschijnlijk een ondertelling: in twee

pengat-verbindingen zaten twee groepen waarvan het aantal dieren niet goed te bepalen was. Het andere bekende verblijf in Waldfeucht (Rochusstrasse) was leeg. Blijkbaar gebruikt de groep vleermuizen beide verblijven afwisselend.

- St.-Odiliënberg

De groep in St. Odiliënberg blijft binnen het agrarisch bedrijf van locatie wisselen. In 2013 in een niet in gebruik zijnde koeling en op een vernieuwde zolder, in 2014 en 2015 op deze vernieuwde zolder van het huis, in 2016 zat de groep op een nieuwe locatie in een donker vrijwel ongebruikt deel van een oude stal, en nu, in 2017, zijn de dieren weer terug op de zolder van het huis.

De in juli getelde aantallen ingekorven in verblijven in Midden-Limburg. Kleinere verblijven zijn samengenomen in de groep "overigen".

Conclusie en discussie

Het totaal aantal dieren dat in een verblijf wordt geteld schommelt van jaar op jaar. Dat wordt mede veroorzaakt door de dynamische bezetting van verblijven alsook (in veel mindere mate) telfouten. Opvallend is dat de som van het aantal dieren dat in de nu bekende verblijven wordt geteld vrij constant is. Het aantal dieren dat in Mariahoop wordt geteld, verandert van jaar op jaar met meer dan 100 dieren. Het aantal dieren in Lilbosch was in 2014 bijvoorbeeld driemaal zo hoog als in 2013, 2015 en 2016. Het verblijf in Dieteren huisvest na afwezigheid in 2014 en 2015 nog steeds dieren. Dit alles doet vermoeden dat nog niet alle verblijven bekend zijn. Of het dan gaat om veel kleine verblijfplaatsen, of 1 grotere groep zoals die in Waldfeucht en Sint Odiliënberg, of zelfs om dieren die tussendoor elders in Midden-Limburg geweest zijn, is niet te zeggen. De verschuivingen tussen de verblijven wijzen wederom er ook op dat er verschuivingen plaats vinden tussen de bekende verblijven onderling.

De totale omvang van de populatie ingekorven vleermuizen in de laatste vier jaar is stabiel. Na het dieptepunt in 2012 zijn de aantallen zelfs hoger dan daarvoor.

Vervolg

De gegevens van de telronde van juli zijn volgens de daartoe geëigende methode (telformulieren) aangeleverd aan de Zoogdiervereniging/Centraal Bureau voor de Statistiek voor opname in het Meetnet Zoldertellingen Vleermuizen.

De vrijwilligers hebben het voornemen in 2018 ook weer een telling in juli uit te voeren.